

הוכן עיני כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

שבת דף פד.

באיזה עגלות ובאיזה תיבות מצאנו את החילוקים דלהלן?

בתיבות	בעגלות	
פתחה מצידה - ראויה לשכיבה	כקתידרא - ככסא גלגלים ¹	טמאה מדרס
פתחה מלמעלה - אינה ראויה לשכיבה	כמטה - שהיא ארוכה ²	טמאה טמא מת
הבאה במדה - שהיא גדולה ביותר ⁵	של אבנים - שעשויה מרשת ³ אם מקבלת רמונים - טמאה ⁴	טהורה מכלום

מה ביאור מחלוקת ת"ק ור' יוסי דלהלן? [לגירסתנו כפירש"י].

ר' יוסי אומר: אף הספינה	ת"ק אומר: מדרס כלי חרס טהור	
אף הספינה טהורה - כתנא דמתניתין ⁶	כלי חרס: טהור במדרס וטמא מגע זב ספינת חרס: טמאה במגע הזב - כחנניא	לרב זביד
אף הספינה טמאה - כחנניא ⁸	כלי חרס: טהור במדרס וטמא מגע זב כלי עץ: טמא בין במדרס ובין במגע ספינת הירדן ⁷ : טהורה מכלום - כתנא דיין	לרב פפא

¹ שמקום המושב הוא קצר וראוי לישיבה, ורגילים להוליך בה אנשים, לכן טמאה העגלה מדרס.
² דהיינו כמו מטה על גלגלים, ובזה רגילים להעביר משאות. ויש לה בית קיבול, דהיא עשויה ממסגרת מעץ ובתוכה פרוס עור בלא נקבים, ולכן מקבלת כל הטומאות. מלבד טומאת מדרס, משום שאומרים לאדם שישב או שכב שם - "קום ונעשה מלאכתנו".

³ זו שמיועדת להעביר אבנים לא היו עושים אותה מעור, שהיה נקרע מחמת כובד האבנים, אלא עושים כמין רשת מעץ ועליהם נותנים את האבנים, והרשת היא מנקבים גדולים מאד שאינם מחזיקים אפי' רמונים.

⁴ הכי אמר ר' יוחנן, שאם יש לה בית קיבול לקבל רמונים, דהיינו שהיתה הרשת שלה צפופה שאין רמון נופל משם טמאה. והנה עגלה זו אינה מיטלטלת אלא עיני שוורים, ובכל אופן אם ראויה לקבל אבנים טמאה, ואין בה חסרון דדומיא דשק דמיטלטל מלא וריקן - דמה שמיטלטל עיני שוורים שפיר שמה טילטול.

⁵ דכיון שאינה מיטלטלת מלא וריקן טהורה. אכן לגבי עגלות אין את החילוק הזה, דאפי' באה במדה הרי היא מיטלטלת עיני שוורים, ולכן היא טמאה. ועי' ברמב"ן שביאר, שזה הטעם שהביאה כאן הגמ' את המשך המשנה גבי ג' תיבות, כדי לבאר שדוקא בתיבות שאינם מיטלטלות עיני בהמות - טהורות בבאות במדה, משא"כ בעגלות שטמאות, וזו הראיה ש"טלטול עיני שוורים שמה טלטול". [אכן התוס' (בד"ה שלש) נשאר בקושיא למה הביאו את המשך משנה זו].

⁶ והקשה על זה רב פפא, דלפי' מאי קאמר ר' יוסי "אף הספינה", דמשמע שבא לטהר אותה כמו שמטהר את הכלי חרס, הא זה אינו, דהרי את הכלי חרס טיהר רק ממדרס ולא ממגע, ואילו את הספינה הוא מטהר גם ממגע. (דעל כרחק שר' יוסי מטהר את הספינה אפי' מטומאת מגע ולא רק ממדרס, דאל"כ דבריו הם כדברי ת"ק).

⁷ וה"ה דהוי"מ למימר בספינת חרס וכתב זביד, דכיון שהיפך רב פפא את סברת ת"ק ור' יוסי מאשר אמר רב זביד, שפיר מיושב לשון "אף הספינה" שאמר ר' יוסי, וה"ק: אף הספינה טמאה ככלי חרס - כחנניא, ולא כת"ק שמטהר לספינה. אלא שבכל אופן העדיף להזכיר ספינת הירדן שהיא מעץ, המצויה יותר מספינת חרס. רש"י. אכן לר"ת בתוס' (בד"ה אלא), לא ניחא ליה פירוש זה, ועי' טבלא הבאה.

⁸ וספינת הירדן היא מעץ, וא"כ שייך בה בין טומאת מגע ובין טומאת מדרס, ולת"ק טהורה מחמת היקש "אניה - ללב ים".

הוכן ע"י כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

שבת דף פד.

מה ביאור מחלוקת ת"ק ור' יוסי דלהלן, לגריסת ר"ח ור"ת? [תוד"ה אלא].

ר' יוסי אומר: אף הספינה	ת"ק אומר: מדרס כלי חרס טהור	
אף הספינה טמאה - כחנניא ¹	כלי חרס: טהור במדרס וטמא מגע זב ספינת חרס: טהורה מכלום - כתנא דידן	לרב זביד
אף הספינה טהורה - כתנא דמתניתין ²	כלי חרס: טהור במדרס וטמא מגע זב כלי עץ: טמא בין במדרס ובין במגע ספינת חרס: טמאה במגע הזב - כחנניא	לרב פפא

מנין שכלי חרס אינו מטמא טומאת מדרס?

כיצד הלמוד	מדכתיב	
מקיש משכבו לו - דבעינן שיהיה לכלי טהרה במקוה כמוהו ³	"ואיש אשר יגע במשכבו" (ויקרא טו: ה)	לחזקיה
מקיש משכבה לה - דבעינן שיהיה לכלי טהרה במקוה כמוה	"כמשכב נדתה יהיה לה" (שם: כו)	לדבי ר' ישמעאל
משמע הא יש עליו צמיד פתיל טהור אפי' יחדו לישיבת אשתו נדה	"וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו" (במדבר יט: טו)	לרבא

שבת דף פד:

במה נחלקו רש"י ותוס' בדינים דלהלן? [תוד"ה מפץ, ותוד"ה מי].

האם כלי חרס המוקף צמיד פתיל מטמא בהיסט	האם פשוטי כלי עץ יש להם טהרה במקוה	
אין להם טומאת היסט	אין להם טהרה	לרש"י
יש להם טומאת היסט ⁴	יש להם טהרה	לתוס'

¹ ולגירסא זו כך הקשה רב פפא, דמאי קאמר ר' יוסי "אף הספינה", פירושו דאיך קאי ר' יוסי רק על הדיוק הנשמע מדברי ת"ק. ר"ל, דת"ק דיבר על טומאת מדרס ולא על טומאת מגע, ואנחנו רק מדייקים מדבריו מה דין מגע הספינה, ואיך אפשר לומר שעל דיוק דבריו קאי ר' יוסי ואמר "אף הספינה".

² ולפ"ז לא קאי ר' יוסי, על דין מגע (שלא נזכר להדיא בדברי ת"ק - אלא מכח דיוק), אלא קאי על דין מדרס. וה"ק "אף הספינה", כלומר, דכמו שאתה מודה שמדרס כלי חרס טהור כך ספינה טהורה לגמרי אפי' ממגע - כתנא דמתניתין.

³ ומבואר בגמ' לקמן (בעמוד ב') דסגי מה שיהיה במין הדבר טהרה במקוה, דהא כנגד פסוק זה כתוב פסוק אחר (ויקרא טו: ד) "וכל המשכב אשר ישכב עליו הזב יטמא" - ולא קרי ליה משכבו, ומשמע שאפי' שאין לו טהרה במקוה נמי מהני. ועל כרחך לישב סתירת הפסוקים, דכאן מיירי בדאית ליה במינו טהרה במקוה וכאן בדלית ליה.

⁴ ולפ"ז מה שאמרה הגמ' "מי לא עסקינן דיחדינהו לאשתו נדה", מיירי שלא הסיטה אותו, אלא שיחד אותו לה לישיבה, ובישיבה אינה מטמאת את הכלי, דכלי חרס אינו נטמא מגבו אפי' בטומאת מדרס. אבל אם הסיטה אותו אה"נ דטמא, דטומאת היסט חשובה כאילו נגעה בו מתוכו.